

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 2—3.

N. J. ANDERSSON.

Febr. Mars

1849.

INNEHÅLL. I. ORIG.: 1. FRIES' *Symbolæ ad historiam Hieraciorum*.
2. *Utgifvaren*: Bidrag till kännedomen om *Carex ampullacea* och
vesicaria. 3. *Utgifvaren*: *Catabrosa algida*. II. PHYTOGR. Skån-
ska växter. III. LITTERATUR: BLYTT, Norsk Flora. IV. STRÖD-
DA UNDERRÄTTELSE: Svensk Botanik. J. G. Torssell †. Anslag.
Utnämnd. ANNONSER: Herbarium till salu.

I. Original-Afhandlingar.

1. Prof. E. Fries' *Symbolæ ad Historiam Hieraciorum*.

(Forts. fr. N:o 1.)

Sedan i det föregående en öfversigt lemnats af de växtdelars beskaffenhet, hvilka kunna och böra användas vid framställningen af detta släktes artskillnad eller artbeskrifning, meddela vi här "*distributio Hieraciorum in greges naturales*," för att antyda den rätta tillämpningen af det ofvan sagda, och uppräknade under hvarje grupp de dithörande skandinaviska arterna, hvaraf en utförlig behandling inom kort är att förvänta i Författarens "*Summa vegetabilium Scandinaviae*. II."

Hieracium: involucri multiflorum, squamis nunc in seriem contiguam, nunc interruptam spiraliter dispositis imbricatum. Receptaculum nudum, sed scrobiculatum, fimbriiferum. Ligulae apice 5-dentatae, circa faucem pilosae. Achænia columnaria decem-costata, apice truncata, nec in rostrum attenuata. Pappus sessilis, albidus l. rufescens, pili subuniseriatis simplicibus rigidis subfragilibus scabris, haud basi dilatatis. — Herbae perennes, plus minus lactescentes, foliis sparsis indivisis antrorsum dentatis, vix umquam lyratis, runcinatis l. runcinato-dentatis, indumento duplici, altero piloso, altero stellato-floccoso.

Ser. I. *Pilosella*. Innovatio herbae per stolones, nunc in rhizoma repens, nunc in caudiculos laterales abeuntes. Involucri irregulariter imbricatum. Achænia minima, striatula. Pappi pili tenuissimi, aequales.

a. Stirps <i>H. Pilosellae</i>. Rhizoma repens. Involucris squamæ interiores spirales, acutæ. 1. <i>H. Pilosella</i> c. v. 2. <i>H. stoloniflorum</i>. 3. <i>H. cernuum</i>. 4. <i>H. auriculæforme</i>.	c. Stirps <i>H. præalti</i>. Radix a caule discreta. Involucris squamæ interiores obtusæ. 11. <i>H. hyperboreum</i>. 12. <i>H. præaltum</i>. 13. <i>H. collinum</i> c. stolonifero. 14. <i>H. setigerum</i>.
b. Stirps <i>H. auriculæ</i>. Rhizoma repens. Involucris squamæ interiores verticillatæ, obtusæ. 5. <i>H. Auricula</i>. 6. <i>H. suecicum</i>. 7. <i>H. floribundum</i>. 8. <i>H. pratense</i>. 9. <i>H. decolorans</i> (et fuscum Scand.) 10. <i>H. aurantiacum</i>.	d. Stirps <i>H. cymosi</i>. Radix a caule discreta. Involucris squamæ interiores acutæ. 15. <i>H. fallax</i>. 16. <i>H. glomeratum</i>. 17. <i>H. cymosum</i>. 19. <i>H. sabinum</i>.

Ser. II. *Aurellæ*. Innovatio per rosulas. Involucri multiseriale, contiguum. Achænia magna (longiora), elevato-costata. Pili pappi rigidi, inæquales. *Alpinæ. Extra-Scandinavicæ*.

- e. St. *H. villosi*. Glauca, radice ad collum nuda, inv. squamis villosis, acuminatis, ligulis glabris. Alpes Europæ centrales. 6 sp.
- f. St. *H. Cerinthoidis*. Herba et invol. prioris, ligulis ciliatis. Alp. Europ. occidentalis. 6 sp.
- g. St. *H. laniferi*. Glauca, radice lanoso-comosa. Invol. priorum, ligulis ciliatis. Pyrenæi et Hispan. 6 sp.
- h. St. *H. Alpini*. Subviridia, glandulosa, invol. squamis acuminatis, ligulis ciliatis. 6 sp.

19. *H. alpinum* c. varr.

i. St. *H. glauci*. Glauca, ad collum nuda, involucre farinoso, squamis obtusis, scalaribus!, ligulis glabris. 6 sp.

Ser. III. *Pulmonarea*. Innovatio per rosulas. Involucrum interruptum, squamis exter. abbreviatis inordinatis. Achænia brevia, truncata, striata, basi attenuata, pappo Aurellæ.

k. St. *H. Andryaloidis*. Herba involucreque pilis densis eximie plumosis tomentosis candicantia. Reg. mediterr. 6 sp.

l. St. *H. saxifragi*: Glauca, setosa, stylo persistenter luteo, glabro. Ligulæ glabræ (sp. 20—24) l. ciliatæ (sp. 25, 26).

m. St. *H. vulgati*. Coesia aut viridia, pilosa, stylo fusco, hispidulo, sicco fusciscente, anthela discreta.

20. *H. pallidum*.

27. *H. atratum*.

21. *H. oreades*.

28. *H. murorum*.

22. *H. pallescens*.

29. *H. plumbeum*.

23. *H. argenteum*.

30. *H. coesium*.

24. *H. saxifragum*.

31. *H. ramosum*.

25. *H. rufescens*.

32. *H. vulgatum*.

26. *H. diaphanum*.

33. *H. gothicum*.

n. St. *H. italici*. Herba et stylo priorum, anthela contigua, squamis obtusis.

34. *H. dovreense*.

Ser. IV. *Stenotheca*. Innovatio per rosulas, raro per gemmas. Involucrum abruptum; exterior series abbreviata, involucrum quasi exterius præbens; interior e squamis æqualibus subverticillatis. Achænia gracilia, linearia l. sursum attenuata. Pappi radii æquales. *Extra-europæa*.

o. St. *Tolpidiformis*. Phyllopora. Involucri squamæ elongatæ, longe attenuatæ. Achænia truncata. Africa austral. 3 sp.

p. St. *Pilosellæformis*. Phyllopora. Involucrum multiflorum, squamis acutis. Achænia truncata. Amer. merid. 7 sp.

q. St. *H. erianthi*. Phyllopora. Involucrum dense villosum. Achænia linearia, truncata. 6 sp.

r. St. *Pulmonaræformis*. Phyllopora. Involucrum pauciflorum, gracillimum. Achænia elongata, linearia, sursum subattenuata. Amer. bor. 10 sp.

s. St. *Accipitrinella*. Aphyllopoda. Achænia sursum haud attenuata. 4 sp.

Ser. V. *Accipitrina*. Innovatio per gemmas clausas. Involucrum contiguum, plerisque distincte polyseriale. Achænia truncata, pilis pappi rigidis inæqualibus.

t. St. *H. intybacei*. Hypophyllopora, glanduloso-viscida. Involucrum subobvallatum, squamis æqualibus obtusis. Ligulæ glabræ. Alpina. 1 sp.

den lumpnaste afvikelse, och andra deremot endast kända och med envishet hålla fast vid collectiva bestämningar; jag har endast velat, till den kraft och verkan det kan föranleda, försäkra och söka ådagalägga, att jag funnit dessa, hos de flesta författare såsom 4 egna arter upptagne, stå i ett mera innerligt förhållande till hvarandra, visa att jag följt deras utveckling på olika localer och på dessa observationer grundat ofvan uttalade mening.

När man i det medlersta Sveriges, för *Carices* så gynnsamma, kärrmarker finner dessa båda växande tillsammans, kan man redan på långt håll se de båda hufvudarternas märkbara olikhet.

C. vesicaria är vanligen mera robust, har trekantigt hvasst skärande strå, bredare platta rent gröna blad, axen i allmänhet mera hängande med uppåt rigtade frukt-spröt, hvilka småningom kägellik vidga sig till det glänsande, gulgröna frögömmet.

C. ampullacea är nästan alltid mera spenslig, har rundadt trubbkantigt strå, smalare inrullade daggblåaktiga blad, axen mera upprätta med utåt n. horisontelt rigtade spröt, som mera tvärt utgå från det rundadt uppblåsta frögömmet, hvilket i allmänhet antager en gulare färg.

Under bibehållande af dessa motsatta olikheter visa de sig genom hela Norrland och det nedre skogiga Lapp-land. Der upptagas, såsom bekant är, stora sträckor af vidlyftiga dystra kärr, till enformig ymnighet hysande massor af Starrarterne; det under hela sommaren ymniga vattnet, upphettadt genom den solljuset insupande rödmossan, uppbringar växterna till en förvånande storlek i örtståndet, och af de ifrågavarande arterna uppstå här de resligaste former.

C. vesic. elatior uppnår här stundom $1\frac{1}{2}$ alns höjd; bladen blifva ofta lika breda som hos *C. riparia*, axen 2 tum långa och tjocka, alla fruktdelarne mera gulnande och hanaxen mera klubblika.

C. ampull. maxima förekommer icke sällan af samma storlek som *Scirpus lacustris*, med axen 3 tum långa och mycket hängande. Bladen blifva väl jämförelsevis smala, men mera blåaktiga än annars och hanaxen fördubblas till antal.

Från dessa myrmarker — deras rätta hem — krympa de båda arterna ihop ju mera man stiger uppföre det sig höjande landet. Af denna delarnes förminskning uppkommer en stadig och robust beskaffenhet, som blir allt märkbarare ju högre man följer växternas utbredning, och i

sammanhang dermed iakttagas en allt mer och mer framstående mörkare färg. Utan att minutiöst anteckna alla de formnyanser som i detta hänseende varseblifvas på skiljda localer, kan man stadna vid den subalpina formen:

C. vesicaria dichroa: strået är alnshögt, vid basen något böjdt, bladen afsmalna märkbarare till spets, honhängena äro ännu mer eller mindre slaka, det nedra nästan alltid lutande, antingen helt och hållet eller åtminstone delvis mörkbrunt, skiftande af de i kanten och spetsen hinnaktiga fjällen, hvilka nå upp till frögömmets spröt. Detta är betydligt kortare, men ännu ganska tydligt 2-klufvet och småningom utskjutande från det tydligt nerviga frögömmet. Hanhängena oftast 2:ne.

C. ampull. brunnescens: sällan öfverstigande en alns höjd är strået ganska trubbigt, nedtill beklädt af märkbarare rödaktiga fjäll; bladen ljusare än vanligt och kortare. Honaxen oftast kortare, det nedersta sällan lutande men alltid skaftadt, glänsande af en ljusbrun färg, som i synnerhet efter pressningen är märkbar, men aldrig öfvergående till den mörkhet som hos *vesicaria*-formen. Frögömmena mindre uppblåsta, med färre och otydligare nerver, samt kortare och mindre tvärt uppskjutande spröt, hvars båda tänder sällan äro så från hvarandra utböjda, som på hufvudarten. Hanaxen alltid 2:ne.

Namnet hos *C. vesicaria* subalpina form antyder tillräckligen huruledes färgen kan variera från brun till grön, men äfven under den sednare formen visar den sig märkligt skiljd från den ljusa, i gult dragande färg, som karakteriserar den i skogstrakterna förekommande. Vi skola längre ned närmare belysa detta förhållande och dess orsaker, och fortsätta nu uppräknandet af de bestämdare formförändringarne.

Nående öfver björkregionen, i hvars mer eller mindre utbredda kärrmarker de båda förstnämnde modifieringarna förekomma utmärktast, inträder man på de sterila, torra fjäll-fältens trädlösa område. Dels i kanten af de små vattensamlingar, som här i fördjupningarne bildas, dels och ännu oftare på mera torra ställen uppträda de båda hufvudarterna nu under andra dragter.

C. vesic. alpigena får ett kortare men mera robust strå, vid pass en fot högt, betäckt af breda, kölade, i spetsen tre-eggade blad af stråets längd och nedtill omgifvet af torra slidor. Honaxen

C. ampullacea borealis öfverstiger sällan $1\frac{1}{2}$ fots höjd, bladen äro mycket styfva och trinda, upprätta, honaxen ofta 3, det nedersta skaftadt, alla upprätta, de öfversta tryckta intill strået; fjällen

oftast 2:ne, sällan 3 eller 1, det nedersta skaftadt, alla upprätta, vid pass tumslånga, med bruna eller svartaktiga, glänsande, i spetsen föga hinnhvita fjäll och merändels mörkbruna, omärkligt nerviga frukter, hvars spröt är ganska kort och tjockt samt tudeladt, med 3:ne märken.

kortare än frögömmena, trubbiga, bruna, i kanterna hvithinniga; frögömmen äggrunda med korta spröt, som äro tudelade med korta tänder. Hanaxet oftast ensamt, endast på luxurierande exemplar 2:ne.

Med få förändringar, hvilka hufvudsakligen beträffa stråets höjd samt honaxens antal och färg, förekomma dessa former, temligen afvikande från de redan omnämnda, utefter hela regio alpina. Det händer väl att isynnerhet den till *C. vesicaria* hörande, får, då den nedstiger i vattensamlingarne, ett grönare utseende och blir snarlik med *C. ves. dichroa*; men i allmänhet kunna de skiljas derigenom, att den på fjellplatåerna förekommande har trubbigare axfjäll och mindre 2 tandad spröt-mynning. Formen af *C. ampullacea* liknar visserligen till hög grad *C. rotundata*, men förbindes så uppenbarligen med *C. amp. brunnescens*, att den ofta visar sig fullt lika med densamma. — Sluteligen återfinnas de båda arterna i de högsta fjelltrakterna, mellan de stora snöfälten, här utväljande de stundom uttorkade vattengropar, som bildas af den upptinade snön. Mest aflägsnade från sin ursprungliga central-local, mellan främmande omgifningar och erfarande inflytandet af ett i ordets fulla mening hårdt och omildt klimat, visa de sig ock under en gestalt, som skulle förefalla främmande, om icke de redan förut omnämnde bildningarne så småningom antydtt denna ytterlighet i afvikelsen från den normala bildningen.

C. (vesicaria) pulla når stundom ej mera än en fingers höjd, sällan en fots. Sträet är ofta nedtill alldeles trindt, men deremot upp till och mellan axen sträskantadt. Bladen platta, stundom till öfre hälften 3-eggade, raka. Honaxen sällan mera än 2, oskaftade, tryckta intill sträet, äggrunda, tjocka, med glänsande helt och hållet svarta fjäll och mörkt bruna frögömmen, på hvilka nästan inga

C. (ampullacea) rotundata utmärker sig med ett smalt kvartershögt strå, styfva, trinda och syllika blad, 2:e eller ett enda honax, alltid oskaftade med kort skärm, upprätta, brunglänsande. Frögömmen rundade utan främstaende nerver; sprötet bildande nära nog en ganska kort spets, ej 2-tandadt, utan endast urnupet. Märken har jag alltid funnit 3:ne. Hanaxet alltid ensamt eller vid

nerver iakttagas och hvars spröt basen försedt med ännu ett föga är ganska kort, samt urnupet utbildadt.
Märken sägas stundom vara blott
2. Hanaxet nästan alltid ensamt.

Dessa äro nu de former, hvilka jag funnit så småningom uppkomma efter hvarandra allt efter som man aflägsnar sig från deras mest gynnsamma hemtrakt — de lägre skogarne och de vidsträckta kärren, upp mot den ogästvänliga eviga snön, der allt krymper tillhopa, styfnar och antager den dystra svarta färgen. Vi se deraf, att såväl de, som bildas af *C. vesicaria*, som de af *C. ampullacea* väl kunna genom några karakterer från hvarandra urskiljas, men tillika, att i hvarje af dessa karakterer (strå, blad, ax, frukter) en lika förminskning och förändring "utan språng" äger rum, som i hela växten. Men det märkligaste är den fullkomliga analogi, hvarmed hvarje form af den ena arten svarar mot hvarje af den andra, en analogi, som verkligen finnes i naturen.

Tvenne frågor ansluta sig på det närmaste till ofvanstående framställning af de tvenne hufvudarternas form-utvecklingar; först, huruvida klimatet verkligen kan utöfva slik inverkan på växterna, att en och samma art, endast till följe af olika växtstation, kan så märkbart förändras; och dernäst, hvartill ett sådant aktgifvande och framställning gagnar vetenskapen.

Det är en bekant sak, att växternas olika fördelning på vår jord betingas, utom af flera andra orsaker, äfven efter värmens eller klimatets (i allmänhet fattadt) olika beskaffenhet på skiljda ställen, samt att hvarje växt, till följe deraf, har sig anvisad en bestämd region eller local. Men lika bekant är, att det gifves växtarter, för hvilka denna deras växtregion är så vidsträckt, att de förekomma under en synnerligt stor utbredning, genom vidt skiljda zoner, utan att från sin egendomliga artbeskaffenhet märkbarligen afvika, f. ex. *Scirpus lacustris*, *setaceus* etc., hvilka trifvas lika väl i Skandinavien som på Nya Holland, otaliga andra kosmopoliter att förtiga. — (Det är naturligt att detta bör vara fallet synnerligast med vattenväxter och de dem närmast beslägtade!) Deremot tro vi ett annat factum vara, att växter, hvilka inom icke så synnerligen stor geographisk vidd uppträda i sins-

emellan olika s. k. växtregioner, ss. f. ex. det alpina, subalpina och skogiga Lappland samt det öfriga Sverige eller Europa, derstädes visa sig under flerfaldiga formförändringar, och till detta förhållande räkna vi företrädesvis de ifrågavarande växtarterna.

Lappland är, såsom alla känna, ej synnerligen vidsträckt, men rikt på sinsemellan olika localiteter. Inom samma qvadratmil kan man flerstädes finna fjell, hvars toppar nå öfver snögränsen, och der ofta sträng kyla beständigt herrskar, resande sig upp ur djupa dalar, der en högt uppdrifven sommarvärme framalstrar den rikaste växtlighet, och slutligen, såsom förmedlande de båda ytterligheterna, sluttande fjellsidor, betäckta af lummiga och frodiga lundar. Det bör således blifva en naturlig följd, å ena sidan, att en mängd växter så småningom, af de snart sagdt omärkliga öfvergångarne från dalens hetta till fjelltopparnes isköld, likasom lockas upp eller ner från sina rätta bostäder, och å den andra, att det inflytande, hvilket yttre förhållanden likväl alltid och oafvisligen utöfva på de lefvande varelserna, skall visa sig i frambringandet af lika märkliga öfvergångar från den ena formen till den andra. När man nu dessutom känner, att växterna, sådana de förekomma i de bördiga, drifvande fjelldalarna, der värme och fuktighet äro dertill så gynnsamma, äga en reslighet och frodighet, hvilken de på intet annat ställe ernå*), men deremot uppe på de kalla fjellplatåerna, eller, ännu mera, i grannskapet af snögränsen krympa ihop och förändras till färg, så ligger i detta förhållande skäl åtminstone dertill, att *C. vesicaria* och *ampullacea* möjligen kunna, om de stiga upp i fjellregionen, antaga sådana hopkrympta och mörkfärgade former, som *C. pulla* och *C. rotundata* äro.

Vi äga inom vår inhemska botaniska litteratur ett

*) Att genom uppräknandet af alla de växter, hvilka detta yttrande gäller, gifva en bild af den Lappländska florans ståtligaste alster, skulle här upptaga för stort utrymme. Den, som önskar se en sådan förteckning, ingenfinnen den p. 10 i "Conspectus vegetationis Lapponiæ. Ups. 1846." För att emedlertid blott genom något exempel antyda sanningen af det ofvan sagda, må nämnas, att *Epilobium augustifolium* derstädes ofta uppnår 3-4 alnars höjd, och de öfriga nästan på samma sätt.

arbete, enkom egnadt att närmare belysa detta ämne, neml. *Læstadii: loca parallela plantarum seu animadversiones physiologico-botanicæ de variis plantarum variationibus præcipue in Suecia boreali observatis*, hvilket, ehuru det innehåller ett och annat, som kan upp- väcka tvifvel och motsägelse, likvisst är en sådan skatt af rik erfarenhet, att hvarje botanist, som kommer i de trakter, der undersökningar närmast äro anställda, deruti finner många ledtrådar att i den nya om- gifningen följa, och hvilket arbete ingen borde "döma ohördan." Författaren har deruti meddelat och genom högst talrika exempel sökt bevisa sanningen af sin öfver- tygelse, att flerfaldiga af de i sednare tider såsom egna arter uppställda växter i sjelfva verket intet annat äro än formförändringar, frambragte genom locala inflytan- den, samt att växterne i allmänhet, liksom menniskor och djur, äro i hög grad underkastade dessa yttre för- hållanden. — Jag ville rikta den allmännare uppmärk- samheten på detta arbete, dels derföre, att det är så rikt på antydningar, hvilka åtminstone äro värda att begagnas och ej a priori förkastas, dels derföre, att jag derigenom kan bespara mig en framställning af alla de växter, hvilka på detta sätt uppenbarligen äro utsatta för de mest för- villande afvikelser, och häraf hemta stöd för det påstå- ende, hvars tydliggörande utgör föremålet för denna uppsats.

Men på det jag genom uppvisande blott af några dylika klimatformer af en och samma art, analoga med de ifrågakande Carices, må lemna en indirekt bevisning, torde jag få nämna förhållandet med *Salix lanata* och *hastata* samt *Solidago Virgaurea*. *Salix lanata* förekommer i regio subalpina såsom en 1—2 famnar hög buske, ofta med glatta blad; vid gränsen af björkregionen är den blott några alnar, med tjockare hängen och silfverhvit håriga blad, och slutligen visar den sig uppe mellan de högsta fjällen såsom en krypande låg, risaktig buske. C. v. Baer omtalar, att på Novaja Semblja denna växt har sin 2—3 tums långa stam dold under jordytan, och deröfver uppskjuter blott 3:ne blad samt ett enda hänge; och lik- visst är det samma växt, som normalt är mer än famns- hög. Alldeles enahanda är förhållandet med *Salix hastata*;

utom det att den till den grad aftager i storlek, att den slutligen helt och hållet har utseende af *Salix reticulata*, får den i afseende på frukterna en helt annan färg; dessa, som alltid i de lägre skogstrakterna äro rent gröna, blifva uppe bland fjällen röda, ja mörkbruna! *Solidago Virgaurea* slutligen, som på backarne kring Quickjocks kyrkogård i regio subalpina har en särdeles reslig växt, synnerligt stora och sköna gula blommor (*Wahlenberg* har ock annoterat den såsom variatio *alpestris*), fann jag på den närbelägna Wallispiken knappt tumshög och mycket mörk! Intet vore lättare än att efter behag öka dessa exempel (*Hieracium alpinum*, *Leontodon autumnale*, *Gnaphalium supinum*, *Erigeron uniflorus*, *Coeloglossum viride*, m. fl.) på de stora förändringar växterna undergå, då de i fjelltrakter aflägsna sig från sin ursprungliga station; men det anförda må vara nog för att antyda att ett sådant förhållande äger rum.

Anställa vi slutligen en granskning med de karakterer, hvilka blifvit uppgifne såsom artskillnader mellan de ifrågavarande växterna, torde resultatet blifva, att de lätteligen kunna förklaras ur locala omständigheter. Beträffande olikheten i reslighet och färg, är det redan ådagalagt, att detta är något, som kan anmärkas på snart sagdt alla rent lappska arter; jag kan ej påminna mig en enda *Carex*, som i de högre fjelltrakterna har någon annan färg än den mörka, såsom *C. atrata*, *alpina* (hvilken på fjellen i regio subsylvatica och subalpina är ganska reslig och ljusgrön, men i högre fjelltrakter fingershög och svart som *C. nigra*!) *ustulata*, *capitata* (den är i skogstrakterna spenslig och blekgrön, bland fjellen robust och svartbrun!), *Buxbaumii* (var. *alpicola* är ganska svart, särdeles fjällen) *bicolor*! och alla *C. distigmatica*. Att i och med stråets förkortning och större stadighet axen blifva färre, mer eller mindre oskaftade och tjocka eller klubblika, är lika tydligt. Det är detta, som Læstadius kallar en *vegetatio collectiva*, det är likasom voro flera blomdelar förenade till färre, — hvarföre dessa ock blifva större (*Ranunculus acris pumilus*, *Luzula spadicea*, *sudetica* m. fl.), och denna delarnes hopdragning är märkbar äfven i frukternas beskaffenhet. De äro väl icke större på *C. pulla* och *rotundata* än på *C. vesicaria* och *C. ampullacea*, men

relativt till den ört, som uppbär dem, äro de det visserligen. Att sprötet så småningom liksom krymper ihop och blir helare i mynningen, är något, som likaledes står i fullkomlig consequens med de öfriga förändringarne. — Men bredvid allt detta bibehåller hvar och en likväl sin artegendomlighet: *C. pulla* det trekantiga, åtminstone upp till hvassa strået och de bredare bladen, *C. rotundata* det rundade strået och de rännformigt hoprullade bladen.

Ett förhållande, som synes vara af större vikt, än det i sjelfva verket är, är det, huruvida det är så alldeles säkert, att dessa former succedera hvarandra med tilltagande höjd och fjellklimat. Hvad mig beträffar, har jag grundat min ofvan genomförda åsigt på de iakttagelser jag, såsom redan nämnt är, varit i tillfälle göra i spridda trakter af Lappland, och det förefaller mig, som vore förhållandet enahanda på andra trakter. Naturligt är, att företrädesvis det land, som genom en mera jemn och ständigt tilltagande höjning mot snögränsen och genom mera framstående fjellnatur, är lämpligast för studium af en fjellflora, äfven är det i fråga om undersökning af momenterna vid de särskildta arternas utbredning och af villkoren deraf. Deraf följer ock, att i annorlunda beskaffade trakter åtskilliga afvikelser kunna förekomma, antingen genom en af de ofva nämnde formernas felande eller förekomst utom den för densamma mera vanliga lokalen; men vi föreställa oss, att liksom hvarje art i sin phytographiska beskaffenhet är underkastad vissa tillfälliga afvikelser, likaså kan den vara det i sin geographiska, ehuru förklaringsgrunder för bådadera troligen finnas och böra uppsökas. Om man således i Flororna finner upptaget att *C. ampullacea borealis* (hvilken jag kallat *brunnescens*, men bibehållit namnet *borealis* för den mera egentligt till fjellen hörande formen) förekommer ända ned till Gefle, så kan detta förklaras deraf, att den derstädes troligen finnes endast på samma, om Lapplands natur påminnande, lokaler som *C. sparsiflora*, *Juncus stygius*, *Salix Lapponum* etc. och att den vanliga *C. ampullacea* deraf antager samma drägt, som den har i mera rent nordiska trakter. Dr. Nylander säges hafva samlat alla 4 arterna i ett och samma kärr! Om uppgiften är grundad, så bevisar den föga för deras rätt att upptagas

som sjelfständiga arter. Just den omständigheten, att jag 1845 nära nog i samma vattensamlingar trodde mig funnit dem alla (utom *C. rotundata*, som bestämdt är mycket hög fjellväxt), rigtade min uppmärksamhet närmare på deras inbördes förhållande, och när jag der märkte huru alldeles omöjligt det var att finna en enda karakter för de många formerna (jag kunde lägga flere hundrade exemplar i rad efter hvarandra från den renast gröna till den mörkast svarta formen och i alla delar finna de minutiösaste öfvergångar), men likvisst tyckte mig spåra något skäl till förklarande af deras olikheter bestå i den större eller mindre vattenrikedom, den gyttigare eller stenigare jordgrund, hvarpå de förekomma etc. etc., bestyrktes denna min förmodan ännu ytterligare genom de vandringar jag sedermera gjorde in i de högre fjelltrakterna.

Beträffande historiken och utredningen af de till dessa växter hörande synonymer, är det bekant att Linné upptog *C. ampullacea* såsom en form af *C. vesicaria*, samt att man ansett Linnés *C. saxatilis* vara densamma som Goodenough benämnt *C. pulla*. I Kongl. Vetenskaps-Akademiens bot. samlingar finnes ett exemplar, samladt af Solander *), påtecknad "*C. saxatilis* L." och uppenbarligen hörande till *C. vesicaria alpigena* eller *C. vesic. pulla*; deremot ligger ett annat exemplar i Dr. Montins herbarium, med samma namnbestämming, men lika uppenbart tillhörande *C. rigida*. Detta gör, att Linnés namn är något osäkert, och då dertill kommer, att namnet *saxatilis* antyder en stembunden local, så träffar detta alldeles in med den för *C. rigida* vanliga, som just förekommer bland stensamlingarne på fjellplåtarna, då deremot *C. pulla* bäst frodas i vattengölarne. Detta har gifvit mig anledning att behålla Goodenough's namn. — *C. rotundata* slutligen urskiljdes först af Wahlenberg i dess Flora lapponica och har sedermera af alla nordiska florister blifvit upptagen. Prof. Fries framställde i Nov. Mant. III. p. 142 formen *C. vesicaria alpigena*, till hvilken form *C. membranacea* Hook et Dewey, samt *C. Grahamsi* Boott (transact. of Linn. Soc. 19. 215 och E. B. t. 2925) och

*) Solander upptäckte växten 1753 i Piteå Lpmk och tog den för en afart af *C. caespitosa* Herb. Berg. enl. Wikström. V. A. H. 1824. p. 461.

C. stenolepis Lessing (Loffod. p. 301. Hornem. ed. 3. II. 1. p. 275) äro synonymer, ehuru de 2:ne sednare namnen synas innefatta former, hörande såväl till *C. vesic. pulla* (sc. *C. Grahani*) som till *C. vesic. dichroa* (sc. *C. stenolepis*). Den af Dreyer uppställde *C. hymenocarpa* synes mig snarare höra till *C. rotundata*, ehuru jag deraf sett för få och endast torkade exemplar, för att yttra något med full visshet. Den anses af Prof. Fries identisk med hans *C. vesic. alpigena*. Slutligen urskiljer Læstadius (loca parallela p. 88) af *C. vesicaria* 3:ne former: α) *calcifoenum*, i de dunkla skogstrakterna, den normala; β) *inalpina* beskrives äga smala inrullade blad och synes derföre tillhöra *C. rotundata*; γ) *subalpina* = *C. vesicaria alpigena*. *C. pulla*, om hvilken yttras: "varietas *vesicariae* e longinquo esse potest (hvertill tillägges: at *C. rotundata* magis aperte cum *C. ampullacea* confluit) äger ock 3:ne former: 1:o *subsylvatica*, hvilken utan tvifvel är *C. vesicaria dichroa*, enligt beskrifning och local, 2:o *pulla* a. den rätta formen och 3:o *subdioica* en tillfällig form, af mig äfven observerad flerstädes i fjelltrakterna kring Sulitelma.

Det kan visserligen, med den speciellare botanikens närvarande behandlingssätt, vara rätt vanskeligt, att uppträda med försök att reducera gamla godkända arter, att vilja förklara dem blott såsom modificationer af en och samma art, åstadkomne af de yttre omständigheterna. Den godtycklighet, som ännu gör sig gällande vid fråga om artbegreppet, kunde visserligen berättiga till hvad förfaringssätt som helst, — föredömen, godkända och "klassiska", saknas visserligen icke. Men vi tro, att det blir af allt större och för systematisk uppfattning af tingen nödvändigare vigt, att se bort från det tillfälliga och fasthålla det väsendtliga, lägga föga vigt vid en eller annan karakter, men stor deremot vid olika eller lika lefnadshistoria, och framsförallt rikta en noggrann uppmärksamhet på växternas samband med och beroende af jordgrund, klimat och dylika yttre förhållanden. Genom detta behandlingssätt föreställa vi oss att man vinner en sannare insigt i arternas väsende, och att endast detta är ett fruktbringande och oss värdigt studium. Denna insigt kan likvisst icke vinnas hvarken på en gång, igenom fåtaliga observatio-

ner på de lefvande föremålen, eller ännu mindre på de döda reliquierna i herbarium; dertill fordras mycken uppmärksamhet ute i naturen. Må man derföre ej föreställa sig att denna åsigt är något förordande för bequäma collectiva bestämningar; så länge man ej ännu vunnit full säkerhet om det förhållande, hvori en art står till en annan, så länge böra de såsom framstående annoteras*). Men när man sannt hunnit öfvertyga sig om sättet huru de uppkommit, graden af det inflytande yttre momenter på deras formförändringar utöfvat, och kan uppvisa ett sådant, då är det för vetenskapen en stor vinst att få ur sina digra systemer stryka ut de nominella arterna och der uppföra en art, om hvilken man kan säga att den är "väl känd."

3. Om *Catabrosa algida* Fr. Af Utgifvaren.

Den växt, hvaröfver här en närmare granskning skall lemnas, hörer visserligen icke till antalet af dem, som äro för vetenskapen nya eller föga iakttagne. Den har tvertom redan längre varit känd och ett föremål för flerfaldiga olika åsigter i afseende på dess generiska bestämning. Men då jag, till följd af Dr. *Hartmans* riktiga uppgift i dess *Skand. Flora*, att "alla figurer af denna art äro gjorda efter ofullständiga exemplar" under resa i Lappland rigtade min uppmärksamhet närmare på densamma och hade tillfälle att afrita den i växande tillstånd, har jag ansett det gagneligt, att meddela dessa afbildningar och på samma gång lemna den beskrifning, jag af växten haft lägenhet upprätta.

Artens historik är i korthet följande. Redan i *Phipps Voyage au pole boreal (Paris 1775)* (det engelska originalet och den tyska öfversättningen har jag ej sett) omnämner (p. 204) *Solander* den under namnet *Agrostis algida*. *Wahlenberg*, som 1801 upptäckte växten i Lappland, bibehöll den både i *Flora lapponica* och *Fl. suecica* såsom en *Agrostis*, under hvilken benämning den upptogs i *Hornemanns* Plantelære och i de 3:ne första upplagorna af Dr. *Hartmans* *Flora*. *Roemer et Schultes* förde

*) Man återkalle i minnet Prof. *Fries*' yttrande om förhållandet mellan de s. k. växt-producenterna och växt-konsumenterna!

den i Systema Vegetab. II. p. 283 till slägtet *Trichodium*, (så benämnes den äfven i *Svensk Botanik*), och sedermera bildade *Trinius* deraf slägtet *Phippsia* (i Sprengels Neue Entdeck. 2:er Band p. 59), dock ännu såsom en underafdelning af det af *Palisot de Beauvois* redan 1812 uppställde slägtet *Vilfa*. Först *R. Brown* upphöjde *Phippsia* till ett eget slägte (i Ross' Voy. ed. 2. p. 191, se *Browns' Vermischte Schriften*, herausgegeben. v. *Nees von Esenbeck*. vol. I. p. 412—414.), hvilken benämning *Kunth* (*Agrostographia* I. p. 204), *Hooker* (*Flora boreali-Americana* II. p. 238) och *Hartman* (*Skand. Fl.* ed. 4. p. 24) antagit. Prof. *Fries* slutligen (*Nov. fl. Su. Mant.* III. p. 173 och *S. V. Sc.* p. 246) har uppställt den ifrågavarande arten under *Pal. d. Beauvois* slägte *Catabrosa*, hvilket äfven, genom att innefatta *Colpodium Trin.*, vunnit en rättvis utvidgning och helhet.

Vid en granskning af de genera, till hvilka denna art sålunda skiftevis blifvit kastad, skall det lätt visa sig, att den rättast föres till sl. *Catabrosa*. Redan genom den med *Poaceæ* i allmänhet gemensamma karakteren af foderskalen mycket kortare än kronans, skiljer den sig från alla *Agrostideæ*, således både från sl. *Agrostis* och *Trichodium* samt *Vilfa*, i synnerhet efter *Links* nyare begränsning af det sednare i *Hort. berol.* II. p. 242, då det, sådant det af *Trinius* och *Palisot de Beauv.* upptogs, uppenbarligen innefattar vidt skiljda växter. Att åter uppställa den såsom eget slägte (*Phippsia*), grundar sig helt och hållet på felaktig uppfattning af dess karakterer, dels såsom saknade den yttre foderskal, dels emedan småaxen äro enblommiga, något som hos *Catabrosa* är lika vanligt. Att här ingå i en kritik af de närstående slägtenas eller hithörande gruppernas naturliga fördelning och bestämning, kan ej utrymmet tillåta, helst den fullständiga exposition Prof. *Fries* häraf lemnat i *Mant.* III. innehåller det väsendtligaste, som i detta hänseende är gällande. Vi hafva dessutom för vår del ej ännu varit i tillfälle att noggranare studera de tvifvelsutän hit hörande *C. arundinacea*, *altaica*, *versicolor*, *humilis* och *pauciflora*; vi vilja endast uppvisa, att *C. algida* så öfverensstämmer med *C. aquatica* (hvars skillnad från *Glyceria* och *Molinia* Prof. *Fries* öfvertygande uppvisat), att dessa båda aldrig kunna skiljas

i olika släkten. Huruvida *Ruprechts* försäkran (då han i "*Flores Samoedorum*" p. 61 förer *C. algida* till *Poa*): "in generali graminum Systemate inter *Catabrosam* et *Poam* limites nulli", äger något skäl för sig, måste tillvidare lemnas oafgjordt.

Catabrosa algida (Fr. Nov. Mant. III. p. 174): panicula contracta, oblonga, ramis verticillatis simplicibus vel divisis, glumis inæqualibus acutiusculis, sæpe deficientibus, valvulis duplo triplove brevioribus, unifloris; foliis linearibus obtusis; radice fibrosa.

Syn. *Agrostis algida* *Soland.* in Phipps. Voy. p. 204. *Wbg.* fl. lapp. p. 25. *Vilfa algida* *Trin.* Unifl. p. 159. *Trichodium algidum* *Roemer et Sch.* Syst. 2. p. 282. *Phippsia algida* *Trin.* (subgenus *Vilfæ*) *Sprengels* Neue Entdeck. 2 p. 37. *R. Br.* Melvill. p. 27 (in *Vermischte Schriften.* I. P. 412—414.) etc. *Lindblom* Flora Spitsberg. (in *Botaniska Notiser* 1840. p. 155). *Hartm.* Skand. Fl. Ed. 4. *Catabrosa algida* *Fr.* l. c. *Poa algida* *Ruprecht* Samojed. p. 61.

Fig. *Wbg.* f. lapp. t. 1. f. a — i. Fl. D. t. 1505 (*Agrostis*). *Svensk Botanik* t. 545 (*Trichodium*) f. 2. *Trin.* Ic. t. 83 (*Vilfa*). *Kunth.* *Agrost.* I. 2. 13 f. 3 (*Phippsia*).

Exsicc. Herbarium Normale fasc. IX. n. 90.

Hab. per zonam arcticam in locis aqua nivali rapide fluente inundatis in *Spetsbergen* (Phipps, Sommerfelt, J. Vahl) *Groenland* (Wormskiöld, M. Vahl) *insula Melvilleana* aliisque arcticis (Parry, sec. Brown), in tota ins. *Kolgujew* copiose et in litore bor. peninsulae *Kanin* Samoedorum (Ruprecht), in alpe Raste-kaisse *Finmarkiæ orientalis* (Wbg), *Saltdalen* (Sommerfelt) *Nordlandiæ* et in alpe *Dovre* (ad *Knudhøe* et *Nystuhøe* (Blytt, Lindblom) *Norvegiæ*, denique in *Laponia Lulensi* pluribus locis, ut *Tarrikaisin*, *Walli*, *Wassajock*, (*Læstadius*, *Wahlberg*) et *Umensi* in alpe *Skeblefjell* (Uhlenius).

Descr. Gramen pusillum sæpissime unciale rarissime digitale, læte virens, molle, glaberrimum, succosum. Radix fibris longis, albis, tenuissimis densissime cæspitosa, perennis (?). Culmi sat robusti, oblique ascendentes, inferne vaginis brevibus scariosis, adpressis, laceris obtecti, foliisque 2—3 vestiti, subteretes, stolones foliiferos numerosos emittentes. Folia, vaginis laxis, breviter fissis, culmi dimidiam partem inferiorem tegentibus, patentia, plano-concava, nervo medio dilutiori, pollicaria, linearia, obtusiuscula. Ligula brevis, integra, rotundato-obtusa. Panicula angusta, brevis, quasi interrupta, simplex vel ramosa, coarctata, linearis vel ramis subpatentibus oblonga; pedicelli semiverticillato-fasciculati, simplices vel divisi, glaberrimi, sursum subincrassati. Flores parvi, graminum nostrorum facile minutissimi, glumæ nunc nullæ, nunc una tantum, sæpissime superiori restante, non raro duæ, molles, medio virides uni-

nerves, marginibus late hyalino-pellucidæ, acutiusculæ, valvulis arcte adpresse; valvulæ 2, sub anthesi parum apertæ, subæquales, molles, concavæ, muticæ, glabræ: inferior oblongo-obovata, acutiuscula, margine in angulum retuso, nervis tribus parallelis ante apicem evanescentibus, viridi-notata ceterum fusco-hyalina, superior fere cuneata, apice subtruncata, lacera vel 2—3 denticulata, nervis duabus superne divergentibus inconspicuis, viridis, margine valde hyalino late cincta. Lodiculæ duæ, (*Wahlenberg* unam tantum vidit) ovate, acutiusculæ, minimæ, germine breviores, omnino hyalinæ. Stamina fere semper duo inveni, nec rudimentum tertii, de quo mentionem facit *Kunth*, in vivis indagare pouti; filamenta capillacea, glumas excedentia, antheræ utrinque bilobæ, longitudinaliter dehiscentes. Ovarium substipitatum, valvulis mox longior, iisque obtectum, ovatum, glaberrimum; stigmata 2, terminalia, sessilia, pilosiuscula. Caryopsis ovali-oblonga, teres, exsulca, sed uno latere et apice elevatione minutissima obscurius notata; embryo fructu quadruplo brevior.

De förändringar, hvilka man hos denna art kan iakttaga, äro följande. Stråets höjd varierar från 1 till 5 tum; den förre formen är hos oss den vanligast förekommande, den sednare finnes mera på Grönland. Bladigheten blir större eller mindre allt efter olika växtsätt; än förekommer växten i små spridda exemplar; då märkes strået betäckt af ganska många och särdeles utvecklade blad; än åter bilda de talrika tufvorna likasom små gröna mattor på de forsande snöbäckarnas botten, och kunnä sönderdelas nära nog till tusentals exemplar; i detta fall tränga sig stråen synnerligen tillsammans och det gifves ej rum för bladen att fullt utveckla sig; de utbilda då företrädesvis sina slidor och de egentliga, korta bladskifvorna stå rakt upp, nående i jemnhöjd med de smala, ofta liksom hufvudlika vipporna. Slutligen är det likaledes växtstationen, som åstadkommer de förändringar i blommans byggnad, som nyss uppgifvits och orsakat de olika åsigter, man hyst angående artens rätta bestämning. På de om sommaren helt och hållet af snövattnet öfversvämmade ställen, der växten företrädesvis uppehåller sig, förekommer den vanligast utan eller med blott ett foderskal; på de något torrare deremot synes den alltid normalt utbildad med 2:ne; dock händer att man i samma tufva, ja ej sällan på samma stånd, finner dessa olikheter. Ståndarnes antal uppgifves till 2; bland den massa exemplar, som jag undersökt levande, har jag blott en gång och på ett frodigt stånd tyckt mig observera 3:ne, hvilket tvifvelsutan är det typiska.

Den öfverensstämmelse med *C. aquatica*, som ofvan antyddes (Trinius förer i Acta Petrop. VI. I. 393 denna art till *Colpodium*), blir, genom den nu lemnade beskrifningen, tydlig bestå i foderskalens, blomskalens, och fruktens beskaffenhet. Det händer väl stundom att kalken erhåller tecken till en andra blomma (Dr Hartman uppgifver, med flere författare, "blomkalken 1—3 blommig," ehuru jag nödgas instämma i Prof. Fries' yttrande "multifloram numquam legi"), men i hela förhållandet, formen och nervigheten af dessa båda arters blommor visar sig den största likhet. Bladens form och fästning vid strået är alldeles densamma hos båda, blott till alla delar större hos *C. aquatica*; roten slutligen äger hos båda enahanda bildning. Med ett ord: tänker man sig *C. aquatica* förminskad (såsom den af Prof. Fries på Hallandskusten observerade formen *subtilis*), så är det en stor svårighet att skilja den från *C. algida*. Allt synes sålunda antyda på, att den sednare är den förres fjellform, till alla delar sammandragen och förminskad. Men så länge *C. aquatica* ej blifvit observerad annat än på särdeles långt afstånd från *C. algidæ* region, emedan den ej ännu iakttagits i Sverige nordligare upp än i Ångermanland, så är det väl nödvändigt att tillsvidare upptaga den ifrågavarande fjellformen under eget species-namn, och lemna till följande undersökningar att utreda sanna förhållandet. Exempel på hafskust-växter, som helt plötsligt dyka upp bland fjellen, äga vi t. ex. i *Stellaria crassifolia* β *subalpina*.

Phippsia monandra synes i alla hänseenden ej annat vara än *C. algidæ* luxurierande form, intressant såsom upplysande den oskiljbara släktskap, hvilken råder mellan *Catabrosa*, *Colpodium* och *Phippsia*.

Förklaring öfver den bifogade afbildningen.

- a) det frodigaste exemplar jag sett, från Grönland.
- b) sådan växten vanligast förekommer i Lappland.
- c) en vippa, löstagen från toppen af strået.
- d) en samling af i krans på stråets ena sida sittande dels enkla, dels fördelade blomskaf.
- e) en blomma utan foderskal, med märken och ståndare.
- é) en blomma med ett foderskal.
- f) en do med 2:ne foderskal och 2:ne ståndare samt märken.
- g) det yttre blomskafet sedt från ryggen med sitt foderskal och dess fästknöl.

- h) ett likadant, mera förstoradt.
 i) ett inre kronskal med jämn, tandad topp, och 2:ne nerver, foderskal och dess fästknöl.
 k) ett dylikt med annorlunda beskaffad topp.
 l) d:o d:o.
 m) en blomma förstorad för att visa skalens förhållande till hvarandra.
 n) en blomma, der kronskalens skaftning är tydlig.
 o) densamma ännu större.
 p) pistill med lodiculæ, ståndare, och märken.
 q) lodiculæ skiljda från hvarandra.
 r) en ståndare, s) densamma öppnad, sedd uppifrån, t) d:o d:o nedifrån.
 u) en pistill omogen, v) frukten i naturlig storlek, w) densamma förstorad, sedd framifrån, x) d:o d:o sedd från sidan.
 y) bladsnärp, seddt framifrån, z) d:o seddt från sidan.

II. Phytographiska Afdelningen.

Skånska växter. Sommaren 1846 företog utgifvaren, i sällskap med Studeranden A. G. Longberg, en botanisk resa genom Skåne och Halland. Då dessa trakter höra till dem, hvilka af alla fäderneslandets provinser äro i naturhistoriskt hänseende noggrannast undersökta, kan det å ena sidan anses öfverflödigt, att lemna någon hel framställning af den derstädes rådande vegetationen, men å den andra ganska angeläget, att meddela de få tillägg, man kan erhålla till den redan förhandenvarande kännedomen af dessa nejdens växter. Vår resa medförde åtskilliga iakttagelser, och det är dessa, med hvars summariska meddelande jag här gör en början.

Trakten kring Ystad undersöktes främst; derifrån togs vägen öfver Romeliklint till Lund, i hvars omgifningar flitiga utvandringar företogos, jemte en utflygt till Landskrona och ön Hven. Återkomne till Lund, genomströfvade Hr Longberg Skånes sydligaste och östligaste fält kring Skanör, Cimbrishamn och kuststräckan upp för till Åhus, medan jag botaniserade kring Malmö och Ringsjön samt öfver Linderös-åsen begaf mig till Christianstad, derifrån vi gemensamt styrde kosan till Blekingegränsen, ut på skären vid Sölvitsborg och återvände genom Willands härad (Oppmanna och Beckaskog) till

Christianstad. Resan fortsattes sedermera genom norra Skåne till Landskrora, Helsingborg och Kullaberg, der längsta stationen togs och hvarifrån vi begåfvo oss till Hallands Väder-ö, Torrekow och Laholm. Efter en sidoväg in till Femsjö socken i Småland, återkommo vi till Halmstad och fortsatte resan Halland uppföre till Götheborg.

Bland de intressantaste lokaler kring Ystad är tvifvelsutan hafskusten och trakten vid Krageholm. På den förra har man tillfälle att studera största delen af våra maritima växter, men af högsta intresse äro de kärrängar, som bildas af Köpingeåns gamla strömfåra; dessas märkvärdigheter äro de flesta i sednare tider i Skandinavien urskiljda arter af sl. *Triticum* samt *Salix angustifolia*. De förra voro vid vårt besök ej utbildade, den sednare deremot fullt utvecklade. Växande mellan *Salix repens* och *S. viminalis*, som här uppträder i en helt annan gestalt än uppe i det medlersta Sverige, är det ganska naturligt att *Sal. angustifolia* skall synas såsom vore den tydliga hybrid af sina båda grannar, så att den erhållit sina hängen af *S. viminalis* och sina blad af *S. repens*, ehuru till någon del med *S. viminalis* silfverhårighet. Men sedan man vunnit den upplysning, att *S. viminalis* blifvit utplanterad långt sednare än *S. angustifolia* der upptäcktes, är det naturligt att allt tal om artens hybrida beskaffenhet är fåvitskt. Emedlertid lemna detta ett slående bevis, huru aktsam man måste vara vid frågan om hybridisationer i växtriket (och särdeles bland släktet *Salix*); ehuru ingen botanist kan förneka förhållandet, gör dock hvar och en säkrast, att följa Prof. Fries råd, att innan man förklarar Pil-arternes hybrida beskaffenhet, rådfråga naturen i dess historiska utveckling.

I samma dalsträckning förekom *Carex paniculata*, ehuru ingalunda så utvecklad som i Östergöthland eller vid Stockholm (vid Waldemarsudden der den blifvit tagen för *C. paradoxa*), utan snarare lik *C. teretiuscula*. Af *C. pulidosa*, som vid den förbirinnande ån i talrikhet frodades, förekom på gräsmarkerna en lågväxt form, så alldeles lik den bredvid stående *C. stricta*, att deras skillnad vid första påseendet svårligen utreddes. *Valeriana sambucifolia* växte här ymnigt, och i denna dalsträckning tycktes ingen *V.*

officinalis förekomma, då jag deremot i Rönneåns område fann densamma uteslutande. Redan detta geografiska förhållande, på flera andra ställen i större skala observeradt, tyckes ovedersägligen tala för dess arträtt, hvilken dessutom redan på långt håll är märkbar, genom ett mjukare, grönare och saftigare utseende. Köpingsdalen är en af Skånes herrligaste ängder och hyser tvisfvelsutän ännu åtskilliga novitier för den, som har tillfälle att vartiden följa den uppföre. Längre upp ligger, gent emot den täcka Baldringe-skogen (der *Vicia dumetorum* och *Cardamine clandestina* äro anmärkte) Benestads kalkbackar, alstrande en ytterst egendomlig vegetation (*Lotus siliquosus*, *Geranium palustre*, etc.). I ängarna nedanföre samlades *Bromus racemosus*, genom olika bildade småax lätt skiljd från *Br. pratensis*, hvilken jag i Skåne ej såg mera än på ett ställe kring Helsingborg. Äfven kring Lund tycktes *Br. racemosus* vara ensamt och ymnigt förekommande. En skillnad, som synes vara nog litet observerad bland detta släktes arter, är vissas benägenhet att ganska tidigt släppa sina frukter, hvarigenom foderskalen kvarstå tomma; denna benägenhet hafva *Br. racemosus* och *Br. arvensis* framför de öfriga, och enligt hvad jag i år iakttagit kring Stockholm, har den glatta formen af *Br. mollis* denna egenskap ganska mycket framför den ludna hufvudarten.

Krageholms nära invid Ystad belägne boklundar bilda en af de täckaste och växtrikaste localer i Skåne. En uppräknig af de der förekommande växter skulle lemna en nästan fullständig katalog på bokvegetationens alster hos oss. *Iris sibirica*, *Arum maculatum* och *Geranium phæum*, hvilka uppgifvas i Flororna för denna nejd, finnas här visserligen ganska ymniga, men i en gammal, nära nog igenlagd trädgård, der de uppenbarligen kvarstå förvildade, i likhet med en mängd andra vanliga växter. — All *Cardamine amara*, som här frodades, var synnerligen hårig och jag fann aldrig i Skåne den glatta och robusta form, som är vanligare i det medlersta Sverige. Här har man ock ett ypperligt tillfälle att studera förhållandet emellan *Carex virens* och *C. muricata*. Den förra stod i ojemförlig prakt inne i den tätare småskogen, der skyddad af bokarnes skugga, samt i roslighet jemförlig med

sina grannar *Rumex nemolapathum* och *Hieracium paludosum*; här ägde den småaxen ganska långt afskiljda och af en rent grön färg. Men ju mera man närmade sig mot den från träd fria ängsdalen, der luft och sol äga mera fritt spelrum, ju mera hopkrympte dess strå och närmades dess axgyttringar tillsammans. Jag fann visserligen derstädes ingen ren *C. muricata*, och skulle, med anledning af de iakttagelser jag i sydligaste delarne af Sverige haft tillfälle göra, lätteligen antaga, att *C. muricata* är den nordligaste formen, sådan den i det medlersta Sveriges hårdare gräsmarker och löfskogar uppträder, *C. virens* den form, som alstras bäst i bokskogarne och mindre tydlig i Ekskogar (f. x. vid Eds bruk i norra Smålands vestliga del) samt *C. divulsa* åter den, hvilken tillhör de mest sydliga trakter, helst på continenten. Emedlertid har jag icke tillräcklig erfarenhet för att våga häruti påstå något med bestämdhet. Samma series i utbildningsformer torde också möjligen äga rum mellan *C. remota*, *C. Boeninghausenia* och *C. axillaris*. Vid beskrifningen i Engl. Bot. af den sistnämnde arten lägges vikt på olikheten i tufvans bildning, antingen de ytterst utväxande stråen äro större och slakare än de innerst fästade, eller tvertom. En observation i detta hänseende på formerna af *C. virens*, *divulsa* och *muricata* torde förtjena anställas. — Den *Myosotis sylvestris*, som är allmän i boktrakterna, är, såsom numera antages, icke skiljd från den, hvilken förekommer äfven i Lappland; likvist synas rotbladen i allmänhet hos den sydligare formen samla sig mera till större rosett vid stjelkens bas, beklädnaden vara mera grön och blommorna blekare.

(Forts.)

III. Litteratur-öfversigt.

Norsk Flora. *Indeholdende Beskrivelser over de i Kongeriget Norrige fundne vildtvoxende Phanerogame Planter, ordnede efter det Linneiske System. Tilligemed Angivelse af Planternes geographiske Forholde, deres Egenskaber og Anvendelse. Af Mathias Numsen Blytt. 1:e Hefte. Christiania, Joh. Dahl. 1847. p. 1—160.*

Den Norska Floran, kanske den intressantaste af de skandinaviska syskonen, har länge saknat en sig fullt vär-

dig framställning. Detta kommer ej af brist på nitiska och lyckliga forskare; den har tverom varit föremål för en icke ringa uppmärksamhet af såväl infödde som fremmande botanister, hvilka i spridda afhandlingar offentliggjort sina bidrag till dess rätta kännedom; men hittills har den ej uppträdt sjelfständig bland vetenskapens helt och ordnadt bearbetade florer, utan blott såsom ett bihang än till Danmarks än till Sveriges.

Den förste, hvilken man känner hafva anställt botaniska undersökningar i detta herrliga land, är O. Sperling (1622), öfver hvars kring Trondhjem observerade växter Fiurén utgifvit en förteckning. Linné gjorde, under sin märkvärdiga lappska resa 1732, äfven ett besök i Nordlanden; men det var hufvudsakligen Oeder, professor i Köpenhamn, som åren 1755—59 genomreste Norge i flerfaldiga rigtningar och i den då började *Flora Danica* meddelade sina upptäckter. Biskopen i Trondhjem, Gunner, en för lärdom och naturforskning nitälskande man, gjorde talrika färder genom sitt stift och författade det namnkunniga arbetet *Flora Norvegica*, som upptager 1,118 växter, utan systematisk ordning, i 2:ne band (1766, 1772). — Väl erhöll kännedomen om landets vegetation sedermera några bidrag genom O. F. Müllers fortsatta utgifvande af *Flora Danica* och Tonnings föga märkeliga småarbeten, äfvensom genom M. Vahls resor 1770—1790, hvaraf föga blifvit bekantgjordt, samt slutligen genom Webers d. ä., Willes och Hammers (*Prodromus Floræ Norvegiæ* 1794) tillgöranden; först med Wahlensbergs *Flora lapponica* och Sommerfelts *Supplementa* dertill spreds ett klarare ljus öfver de nordligare trakternas växtalster, och i Hornemanns *Dansk Oeconomisk Plante-laere*, 2:a och 3:dje upplagan (1806, 1821) erhöll Norge en temligen fullständig bearbetning af sin sköna *Flora*. De rekryter, som sedan dess vunnits, hafva tillkommit genom flera oförtrutna resande, hvilka i mer eller mindre vidlyftiga arbeten publicerat sina viktigare fynd. C. Smith undersökte åren 1807 och 1810 Tellemarken, Nummedals- och Hallingdalsfjellen; Smith, Deinboll, Schouw och Flor företogo 1812 en fjellresa i det sydligare Norge, och Smith ytterligare en 3:dje 1815, hvilka alla blefvo af mycken vinning för vetenskapen. Wahlberg

besökte 1822 jemte andra trakter äfven Dowre och framställde en öfversigt af Dovre-fjelds Flora. I bland Norges flitigaste örtkännare är Dieinboll, som efter 3:ne resor, anställde i det inre landet, bosatte sig i Vadsoe (1816) och gjorde derstädes lika vackra fynd, som täta utflygter. I de sedaste tiderna har af inhemska Botanister Sommerfelt varit den, som genom sin resa i Bergens stift 1827 och sina fynd i Saltdalen gjort Norge mera känt i vetenskapligt hänseende, och af utländningar hafva Kurr och Hübener, från Würtemberg afresande till Dowre 1828, och Lessing, som 1830 bereste Nordlanden, Loffodens öar och återvände genom Luleå Lappmark, samt slutligen Schimper, hvilken i bryologiskt hänseende granskade Dowre, ytterligare lemnat bidrag till insigt i detta lands vegetation. Äfven Svenskar hafva dit begifvit sig, och genom upptäckter riktat Skandinaviens flora: Ahnfelt och Lindblom 1826 till Norges sydvestra del, Myrin 1834 till den nordligare delen af Bergens stift, Areschoug 1837 längst vestkusten, och Lindblom 1837 till Dowre, samt för 3:dje gången 1839 *).

Men främst, ifrigast och lyckligast af alla har Blytt, professor i Christiania 1837 efter den 1817 döde Smith, genomforskat Norges spridda trakter, nästan årligen från 1822 berest sitt fädernesland från den ena gränsen till den andra, och från alla dessa resor hemfört ej blott oerhörda samlingar, utan en ovanlig massa af för vetenskapen och fäderneslandet nya växtalster, hvaraf vi anföra: *Cuscuta halophyta*, *Rosa alpina*, *Coleanthus subtilis*, *Blyttia suaveolens*, *Triticum violaceum*, *Carex pediformis*, *binervis*, *lævirostris*, *vitalis*, *punctata*, *Calamagrostis* (*Epigejos*) *glauca*, *Conioselinum tataricum*, *Sedum hybridum*, *Cochlearia anglica*, *Erigeron rigidus*, *Platanthera obtusata* jemte många flera. Dessa alla har prof. Blytt offentliggjort antingen i Magazin for Naturvidenskaberne, (der finnes f. x. en Dowres flora), i denna tidskrift, eller såsom egna arbeten (såsom: *Enumeratio plantarum vascu-*

*) Den, som önskar närmare kännedom om Norges botaniska historia, hänvise vi till Prof. Wikströms värdefulla årsberättelser, särdeles den för år 1826, der läsaren finner en noggrann och fullständig framställning af detta ämne, till hvars kompletterande de följande årsberättelserna lemna rika bidrag.

larium, quæ circa Christianiam nascuntur), eller ock meddelat prof. Fries att i dess *Novitiarum Fl. Sueciæ Mantissæ I—III* publiceras, och det är hufvudsakligen i dessa sednare arbeten vi vunnit kännedom om de viktiga upptäckterna. — Bör således Norge äga en själfständig Flora, så är det prof. Blytt, som till dess utarbetande äger de mesta materialier, så af samlingar som genom oförtrutna arbeten i den lefvande naturen vunnit eafarenhet, att framställa densamma.

Också behöfver man ej länge studera denna "Norsk Flora" för att öfvertyga sig om den förtrogenhet med naturen, den noggrannhet i observation och framställning, den flit i samlandet af alla hvarje växt berörande förhållanden, som öfverallt röjer sin närvaro. De concist tillräckliga diagnoserna, upprättade med hänsyn att lätta urskiljandet af närbeslägtade arter, de trogna och utförliga beskrifningarne, de fullständiga uppgifterna om förekomst och utbredning, der Förf. angifvit localiteternas geologiska beskaffenhet, geographiska vidd samt höjd öfver hafvet — uppgifter, som man förgäfvos söker i andra likartade arbeten och hvilka dock äro af så stor vikt vid naturföremålets rätta kännedom —, allt detta utgör härpå talande bevis.

Väl föreställa vi oss att ingen botanist, som älskar och studerar den *skandinaviska* floran, saknar detta verk, hvilket redan länge varit tillgängligt; men dess vikt, det otvifvelaktiga inflytande, som det skall utöfva på vetenskapens utveckling bland oss, kräfver att egna detsamma den uppmärksamhet, som åtnöjer sig med att få referera, då den känner sig oförmögen att recensera.

Detta första häfte, som utkom redan 1847, innehåller *Monandria*, *Diandria* och till sl. *Catabrosa* på *Triandria*. Hvarje klass börjar med en öfversigt af de dithörande släktena, med bifogad upplysning om deras plats i det naturliga systemet samt namn-derivation. Derefter följer framställning af arterna, der först en kort diagnos, synonymer, hufvudsakligen från skandinaviska arbeten, och uppställning af varieteterna lemnas, derpå en ganska minutös beskrifning af den ifrågavarande artens alla organer, och sist, efter en ytterst i detalj gående uppgift om "Förekomst og Voxekreds" en mer eller mindre vidlöftig

öfversigt af de till hvarje slägte hörande arters "Egenskaber og Anvendelse." Att en sådan method för en Floras utarbetning är i flera hänseenden fördelaktig, faller genast i ögonen; dock frukta vi, att man fällt ett rättvist omdöme, då man anser all denna vidlöftighet, så intressant den än kan vara, lämpligare höra till ett annat arbete (t. ex. till en Oeconomisk flora i mera inskränkt bemärkelse, sådan som Retzii, närmast afseende practici och derföre utan anspråk på dessa lärda uppgifter o. s. v.) Af citaterna kunde möjligen åtskilligt, såsom Hammers i handskrift varande Norska Flora, och de många norska benämningarne uteslutas; beskrifningarne, hvilka i vår tanke så väsendtligen underlätta det botaniska studiet och göra en flora till en lärobok, borde dock ej ingå så i de samma specialiteter under *hvarje* art; men framför allt är det den ofta flera sidor, hos Asken 6½ sida, långa oeconomiska afdelningen, som, ifall den i ett rent vetenskapligt arbete ej borde helt och hållet bortfalla, åtminstone kunde betydligt inskränkas. Genom all denna, i flera hänseende mindre nödvändiga utvidning af hvad till en brukbar flora i allmänhet anses tillräckligt, kunna möjligen 2:ne för arbetets och dess beräknade nytta väsendtliga olägenheter uppkomma, dels att arbetets genom denna vidd uppkomna dyrhet hvarken lockar åkerbrukaren eller oeconomen och ännu mindre den ofta obemedlade studeranden att förskaffa sig detta för honom så gagnande verk och dels att samma vidd lägger hinder i vägen för dess snara avslutande; ty då nu detta första häfte kostar 2 Rdr Rgs och ej på 2:ne år efterföljts af ett andra, så skall priset å det fulländade verket stiga till närmare 20 Rdr om det någonsin kan nå sitt slut. — Prof. Blytt har så ofantligt stora materialier i ordning, att vi föreställa oss från det hållet inga svårigheter möta för ett raskare publicerande, helst det är på "det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs" bekostnad som det utgifves. — Det vore sannerligen väl om man af alla de i sednare tider påbörjade botaniska arbeten kunde önska fortsättning och slut, med samma längtan och otålighet, som i afseende på denna Norska Flora.

(Forts.)

IV. Strödda underrättelser.

1. Svensk Botanik. Då det är en väl bekant sak, att upphörandet af Svensk Botanik för några år sedan hos ganska många, särdeles hos dem, som voro nog lyckliga att äga verket så komplett som det då förefanns, uppväckte ej föga missnöje, torde det vara af intresse att närmare lära känna de skäl, som föranledde det viktiga arbetets ej nedläggande, såsom man trott, utan förändring. Vi låna följande underrättelser dels ur Prof. *Wikströms* *Conspectus litteraturæ bot. suec.* p. 254, dels ur en underdånig skrifvelse från Kongl. Wetenskaps-Academien till Kongl. Maj:t 1840.

Svensk Botanik började såsom enskildt företag utgifvas år 1802 af Ryttmästaren *Palmstruch* biträdd af Prof. *Quensel*; förlagsrätten öfvertogs efter den förres död af Kammarrättsrådet *Billberg*, som till 1818 biträdades af Prof. *Swartz*, och sedermera dels ensam, dels under in-seende af Prof. *Thunberg* och Medicinal-rådet af *Pontin* besörjde arbetets fortsättande till 1821, medan utgifvarne 1815—1816 erhållit af K. Vet. Akademien ett understöd af 300 R:dr B:co årligen, som från 1816 till 1820 höjdes till 450 R:dr, samt derjemte ett räntefritt lån af 2,600 R:dr från Manufaktur-Diskont-fonden. Till nyss-nämnde år 1821 hade sålunda 591 plancher i 99 häften utkommit, då Kammarrättsrådet *Billberg* hos Kongl. Maj:t gjorde underdånig ansökan, att få till någon Akademi eller publikt verk öfverlåta förlagsrätten, plåtar och osålde lager mot 8000 R:dr. Kongl. Vetenskaps-Akademien, som ej fann sig i tillfälle att sjelf härpå ingå, erhöll genom Kongl. Maj:ts bifall summan såsom räntefritt lån, hälften från Manufaktur-Diskont-fonden och hälften af Statsverkets 9:de hufvudtitel, mot det att Akad. öfvertog förbindelsen på de förra 2,600 R:dr till Manuf.-Disk.-fonden samt att efter influtne medel genom Botanikens försäljning återgälda de nyss beviljade lånen; och verket fortsattes nu till 1840, då 774 plancher utgifvits i 129 häften. — Men endast från den tid, då Akad. mottog arbetet, till och med år 1829, hade Akad. utöfver hvad genom försäljning åter ingått, af egna medel användt B:co R:dr 4,052, 47 sk. och ingen afbetalning af skulden

således kunnat ske. Vid Almanachs-arendets uppgörande reglerades fortsättningen af Botaniken derföre så, att Boktryckarne *Norstedt & Söner* skulle i 10 år ikläda sig förlagskostnaderna för arbetets fortsättning efter förut följd plan. Då dessa Herrar, såsom naturligt var, på denna affär gjorde betydlig förlust, förutsåg Akademien rätteligen, att ingen skulle vilja ånyo öfvertaga arbetets utgifvande. Till alla dessa skäl för ett afbrytande af arbetet kom att Prof. Wahlberg låtit genom Kammarjunkaren *v. Wright* anskaffa förträffliga originaler till Svensk Botanik, hvilkas noggranna och värdiga gravur och kolorering skulle medföra betydligt ökade kostnader, som af *Norstedt & Söner* ej kunde påräknas, och dessutom, att verkets hela inrättning i slerfaldiga hänseenden måste förefalla olämplig.

I det Akademien sålunda i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t föreslog att Svensk Botanik af alla dessa skäl borde upphöra, erkände den vigten af dylika arbeten, om de fullt ändamålsenligt utfördes, samt anhöll att Kgl. Maj:t vid instundande Riksdag täcktes framställa behovet af ett understöd till insamling af efter naturen målade *originaler af svenska växter*, hvilka, deponerade i Kongl. Vetenskaps-Akademien, för alla tider skulle bilda en dyrbar samling och, sedan ett tillräckligt antal erhållits, efter naturliga familjerna, på ett mot vetenskapens och konstens fordringar fullt svarande sätt så utgifvas, att hvarje afdelning kunde vara ett helt för sig och tillika en del af ett planchverk, värdigt den Svenska floran.

Kongl. Maj:t, som pröfvade denna hemställan skälig, aflät derom nådig proposition till Rikets då församlade Ständer, hvilka densamma godkände samt anslogo de begärda 800 R:dr B:co att till nästa Riksdag utgå; summan har sålunda forfarande vid hvarje Riksmöte blifvit anvisad att användas dels och företrädesvis till de ifrågavarande växt-originalsamlingarne, dels till zoologiska arbeten.

Då medel sålunda erhållits, började Hrr *W.* och *F. v. Wright* att under Prof. Wahlbergs inseende dels i trakten af Gusum i Östergötland, dels kring Warberg afbildade sällsyntare eller intressantare växter, företrädesvis sådana, hvaraf Svensk Botanik ej förut lemnat några plancher. Prof. *E. Fries* har sedermera öfvertagit denna inspektion och dels af ofvannämnde Herrar dels af Hr C. Cardon hafva derunder åt-

skilliga kritiska växt-figurer från Halländska kusten blifvit utförde. Kongl. Vet.-Akad. har numera funnit det lämpligare att genom Prof. Fries' ledning erhålla naturtrogna och fullständiga copior af Prof:s Svamp-bestämningar och detta arbete har så rastlöst fortgått, att redan öfver 300 Svamparter finnas af Hr Pettersson aftecknade, till större delen innefattande nära nog kompletta serier af större genera, såsom: *Tricholoma*, *Cortinarius*, *Boletus* etc. De redan färdiga plancherne förvaras på Kgl. Vetenskaps-Akademiens bibliothek, och det gifves tvifvelsutan för en botanist intet större nöje, näst efter det att beundra och lära känna den lefvande naturen, än att beskåda dessa så i artistisk fulländning som botanisk korrekthet mästerliga teckningar. Phanerogamerna äro till ett antal af 62 afbildade i samma format, som Svensk Botanik, och man kan utan fara för vederläggning påstå, att hittills intet vetenskapligt planchverk utkommit, som vågar mäta sig med de af Hrr Wright utförde plancher. Svamparnes äro i stor folio, med talrika genomskärningar och figurer af särskilda partier, formförändringar samt utvecklingsstadier, och äga, synnerligen i den för dessa naturföremål så viktiga färgläggningen, stor förtjenst.

Det kan visserligen icke annat vara än bedröfligt att ett företag, sådant som Svensk Botanik (med alla sina ofullkomligheter och brister likvisst spridande mycken kärlek till och framsteg i "den älskliga vetenskapen" inom vårt fädernesland), saknat nödig uppmuntran för att blifva afslutadt och helt; men det är ock fägnande att se Staten offra en så för vårt land ganska betydande summa på ett företag, som, en gång bragt till sitt mål, länge kommer att stå som en heder för Sverige och en varaktig åminnelse af de män, hvilka till ett slikt verks företagande och fortsättning (måtte det vara oss förunnadt att tillägga: afslutande) egnat sitt nit och sina krafter. A—n.

2. **Gustaf Torssell**, född den 28 April 1811 i Tynnelsö, enl. Nations-matrikeln i Öfver Sällö socken af Södermanland, afled den 5 Febr. innevarande år i Upsala. Student derstädes 1827, inskrefs han i Södermanlands och Nerikes Nation samt egnade sig med förkärlek åt Naturalhistoriens, speciellt lafvarnes studium. Härutinnan ernådde Torssell en vidsträckt kännedom, sam-

manbragte rikhaltiga och vackra samligar, synnerligast under en öfver Jemtland till Norges fjelltrakter och företrädesvis Dowre företagen resa år 1842, hvaraf strödda underrättelser förut lemnats i denna tidskrift, (1842. p. 174), samt författade en "*Enumeratio Lichenum et Bysacearum Scandinaviæ hucusque cognitarum. Ups. 1843 12:o.*" Dessutom öfversatte Torssell Meyens arbete i Växtgeographien, föranstaltade i anledning af det missväxtår, som 1844 hemsökte Uppland och flere andra provinser, en "*Anvisning till Nödrödsämnen*" (innehållande torkade exemplar af några till näringsämnen tjenliga lafarter med beskrifning) och skref åtskilliga recensioner i tidningen *Eos* samt i *Bot. Notiser* för år 1843 p. 96 en förteckning å några för Upsala-floran nya lafarter. Ifrigast och med synnerlig ihärdighet arbetade Torssell på samlingar i Skandinaviens naturhistoriska litteratur, och dessa ytterst rikhaltiga och noggranna anteckningar skulle säkert, engång bragte i ordning, genom sin fullständighet och tillförlitlighet, grundlagt ett viktigt och brukbart arbete.

Ådragen sjuklighet, tidtals utbrytande i svåra ryggmärgslidanden, hindrade honom från ifrigare sysselsättningar i Floras tjänst. Torssell öfvertog ett boktryckeri i Upsala och utgaf derifrån den för liberal ansedda tidningen *Thorgny*, flyttade sedermera till Fahlun och fortsatte derstädes sin publicistiska verksamhet. Sjukdomen tog sluteligen öfverhand och lade honom ändtligen, men ändå för tidigt, i grafven.

Den nu bortgångne lemnar ett nytt, ej sällsynt exempel på huru yttre missförhållanden kunna verka störande, ja! alldeles tillintetgörande, på många goda anlag, mången ärlig och kraftfull vilja att gagna och arbeta för en kär vetenskap. Ej må vi anklaga, men beklaga dessa offer för en alltför ofta jernhård, tvingande nödvändighet. A—n.

3. Anslag. Af de medel, hvilka Rikets Ständer ställt till Kongl. Maj:ts disposition att lemna såsom understöd för vetenskapliga resors anställande eller lärda arbetens utgifvande, hafva följande *Botanici* innevarande år erhållit: Prof. E. Fries, 1000 Rdr för vetenskapliga arbeten, Prof. J. G. Agardh, 500 Rdr, för fortsättningen af det vigtiga arbetet *Species, genera et ordines Algarum*

(hvilket vi med det snaraste skola närmare omnämna), samt Mag. C. Hartman, 600 Rdr för att anträda en resa till England, i ändamål att studera Linnés herbarium samt öfriga växt-samlingar och odlingar. — Af Kongl. Vetenskaps-Akademien hafva 400 Rdr blifvit Hr Prof. Fries anvisade för att i Småland låta fortsätta de för vetenskapen så värdefulla svamp-afbildningar, hvarom ofvanföre talats.

4. **Utnämnd** till Botanices Adjunkt (Borgströmianus) vid Upsala Universitet Akademi-Doctenten och Lektorn vid Götheborgs Gymnasium Hr Mag. J. E. Areschoug. Doctenten Schagerström hade såsom specimen härför utgifvit en Afhandling "*De Antheris plantarum*", hvaraf vi i det följande skola lemna en öfversigt.

V. Annonser.

1. Ett i det närmaste komplett skandinaviskt herbarium samt vid pass 400 växter från Tyskland, Ungern o. s. v. är till afsalu inlemnadt hos Cand. C. F. Nyman (adr. Stockholm, Ladugårdslands Skepparegata N:o 8),

2. Utgifvaren anhåller hos lärarne vid de gymnasier och läroverk, der Naturalhistorien föredrages, att med det snaraste erhålla uppgifter om det sätt hvarpå detta ämne behandlas, om fordringarne, som vid de särskildta undervisningsverken göras, och om de resultat man trott sig finna af denna undervisning. De meddelade notiserna skola på det samvetsgrannaste begagnas vid en framställning af Naturalhistoriens ståndpunkt inom vårt fädernesland, hvilken uppsats är afsedd för en annan Tidskrift än denna.

På NYA BOTANISKA NOTISER, månadsvis utkommande i minst ett ark samt stundom åtföljde af bilagor och plancher, mottages prenumeration med 2 r:dr bko för Stockholm hos A. Bonnier (dit requisitionerna insändas) och för landsorten hos samtliga bokhandels-kommissionärer samt med tillagdt postarfode på alla postkontor i riket.

☞ Utgifvaren anser sig böra för resp. pränumeranter tillkännagifva att brådska på boktryckeriet vållat Februari-numrets så sena utgifvande.